



EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.2.13.
COM(2013) 76 final

TERMÉKBIZTONSÁGI ÉS PIACFELÜGYELETI CSOMAG

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

**Hús intézkedés a biztonságosabb és megfelelő európai termékekért: az EU-ban
forgalmazott termékek piacfelügyeletére irányuló többéves cselekvési terv**

(EGT-vonatkozású szöveg)

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

Húsintézkedés a biztonságosabb és megfelelő európai termékekért: az EU-ban forgalmazott termékek piacfelügyeletére irányuló többéves cselekvési terv

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. BEVEZETÉS

A termékek belső piacának felügyelete a gyakorlatban komoly kihívást jelent: az ellenőrizendő termékek skálája rendkívül széles, sok az Unió területén kívülről behozott áru, a tagállamok korlátozott erőforrásokkal rendelkeznek az ellenőrzések és megfigyelések elvégzéséhez, az ellenőrzések szükségessége pedig a tagállamokban különböző tényezők, így például az ország földrajzi és közigazgatási tagoltságának a függvénye.

A piacfelügyelet megköveteli a fejlett infrastruktúrát, a hatékony szervezést és a szaktudást. E három összetevő kombinációja elengedhetetlen feltétele annak, hogy teljesíteni lehessen a polgárok védelmének és a tisztességes verseny biztosításának kettős célkitűzését. A piacfelügyeletet úgy kell megszervezni, hogy rendszeresen alkalmazkodjon az idővel változó igényekhez és az átalakulóban lévő ipari környezethez.

E felügyelet tulajdonképpen egymással összefüggő olyan folyamatok láncolata, mint például az ellenőrzés, a mintavételezés, a laboratóriumi vizsgálatok, az eredmények kiértékelése, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, a beavatkozás és az esetenként korrekciós intézkedéseket, illetve akár szankciókat is magukban foglaló jogi eljárások biztosítása. A piacfelügyeletre vonatkozó többéves cselekvési terv az egységes piaci intézkedéscsomag¹ 50 cselekvési pontjának az egyike. Számos megvalósítandó célt és intézkedést fogalmaz meg a szakpolitikai célkitűzések elérése érdekében és a piac működési zavarainak felszámolására. A II. egységes piaci intézkedéscsomag² ismételten felhívja a figyelmet arra, hogy javítani kell az Unióban forgalomban lévő termékek biztonságát.

E terv célja, hogy felszámolja a hiányosságokat, valamint hatékonyabbá és működőképessé tegye az egységes piacon forgalomba hozott termékek (kivéve az élelmiszerek, a takarmányok és a gyógyszerek) felügyeletét az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról szóló 765/2008/EK rendelet³ és az általános termékbiztonságról szóló 2001/95/EK irányelv⁴ vonatkozó rendelkezéseinek megfelelő végrehajtása érdekében. A terv a fogyasztási cikkek biztonságosságára és a piacfelügyeletre vonatkozó rendeletjavaslatokkal egyetemben egy átfogóbb csomag részét képezi. A terv kiegészíti e kezdeményezéseket és ezekkel összefüggésben értelmezendő, de az említett jogszabályjavaslatok végleges elfogadásáig a

¹ COM(2011) 206 végleges.

² COM(2012) 573 final.

³ HL L 218., 2008.8.3., 30. o.

⁴ HL L 11., 2002.1.14., 4. o.

meglévő szabályozásra és programokra⁵ támaszkodik. Figyelembe veszi továbbá a csomagot kísérő hatásvizsgálatban kiemelt problémákat.

Tervei szerint a Bizottság az elfogadás időpontjától kezdődő és 2015-ig tartó hatállyal hajtja végre a tervet, majd értékeli, hogy indokolt-e egy következő többéves terv kidolgozása. Az intézkedések nem egy időben kezdődnek majd, időtartamuk pedig a konkrét szükségleteknek megfelelően alakul.

A cselekvési terv fő célkitűzése körvonalazni azt a nem jogszabályi intézkedést, amelyet a Bizottság a nem biztonságos vagy az előírásoknak nem megfelelő termékek számának visszaszorítása, valamint a termékek hatékony és eredményes felügyeletének biztosítása érdekében fog hozni, mind az Unió jelenlegi tagállamaira, mind a csatlakozó országokra kiterjedően.

2. A HATÉKONYSÁG ÉS EREDMÉNYESSÉG ELŐNYEI AZ EU SZÁMÁRA

Fontos, hogy a piacfelügyeleti hatóságok szervezettsége és felszereltsége megfelelő legyen a vonatkozó uniós jogszabályokban meghatározott kötelezettségeket és követelményeket érintő kérdések kezeléséhez. A tapasztalat azonban az uniós piacfelügyeleti keret hiányosságaira mutatott rá. A hatékony és eredményes piacfelügyelet megköveteli, hogy a felelős nemzeti hatóságok fejlett infrastruktúrával, megfelelő szervezéssel, megfelelő hatáskörökkel, megfelelő berendezésekkel és eszközökkel, valamint hozzáértő és magas színvonalon képzett tisztviselőkkel rendelkezzenek.

2.1. A vizsgálatokból származó információk egyesítése

Annak eldöntésére, hogy egy adott termék veszélyt jelent-e vagy megfelel az alkalmazandó követelményeknek, rendszeres vizsgálatokat és ellenőrzéseket kell tartani, ezzel szolgáltatva információkat a kockázatértékelés elvégzéséhez. E vizsgálatok jelentős költséggel járnak. Néhány esetben az illetékes hatóságok nem rendelkeznek a vizsgálatok megfelelő elvégzéséhez és az eredmények kiértékeléséhez szükséges műszaki szakértelemmel. A megfelelő szervezés, az együttműködés, a képzési lehetőségek és az információk megosztása tehát alapvető fontosságú ezen a területen.

1. intézkedés: A vizsgálati jelentések Unión belüli „hordozhatóságának” előmozdítása

A Bizottság ösztönözni fogja, hogy az illetékes piacfelügyeleti hatóságok – beleértve a külső határok ellenőrzéséért felelős hatóságokat is – használják fel az egy más tagállamban már elvégzett vizsgálatok eredményeit, amely eredmények terjesztését az ICSMS-en keresztül fogja elősegíteni.

⁵

Az uniós finanszírozás, amelyre a következő jogszabályok rendelkezéseivel összhangban támogatásra kerülő konkrét intézkedésekhez lehet szükség: a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. július 9-i 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet [HL L 218., 2008.8.3., 30. o.], a fogyasztóvédelmi politika területén közösségi cselekvési program (2007–2013) létrehozásáról szóló, 2006. december 18-i 1926/2006/EK európai parlamenti és tanácsi határozat [HL L 404., 2006.12.30., 39. o.] és valószínűleg a 2014–2020 közötti időszak fogyasztóvédelmi programjára vonatkozó, majdani európai parlamenti és tanácsi rendelet és a közösségi vámügyi cselekvési program (Vám 2013) létrehozásáról szóló, 2007. május 23-i 624/2007/EK európai parlamenti és tanácsi határozat [HL L154., 2007.6.14., 25. o.], illetve utódja. A tervben szereplő valamennyi intézkedés összeegyeztethető és összhangban van a meglévő vagy javasolt jogszabályokkal.

A kettős ügyintézés elkerülése érdekében elengedhetetlen az uniós piacfelügyeleti hatóságok és a vámhatóság közötti információ-megosztás. Az információtechnológiai rendszerek e megosztás leghatékonyabb eszközei, hiszen lehetővé teszik az optimális munkafolyamatokat, valamint az információk gyors, egyszerű lekérdezését és cseréjét. A új informatikai platform, a GRAS-RAPEX⁶ szolgál a tagállamok számára a RAPEX-értesítések küldésére. Az ICSMS⁷ gyors és hatékony kommunikációs eszköz, amelyen keresztül a piacfelügyeleti hatóságok rövid idő alatt információt tudnak cserélni. Az ICSMS nem egyfajta riasztási rendszer, hanem a piacfelügyelettel kapcsolatos információk általános archiválási és megosztási eszköze, amelynek segítségével együttműködési mechanizmust lehet kialakítani a hatóságok között és létre lehet hozni egy, a piacfelügyeletre vonatkozó általános információs eszközt. Az ICSMS-t ki lehetne továbbá terjeszteni a vámhatóságok és az illetékes nemzeti hatóságok közötti információcserére is.

2. intézkedés: Az ICSMS-ben rejlő előnyök maximalizálása

Az ICSMS további fejlesztéseken megy majd át az információgyűjtés és -tárolás, továbbá ezen információknak és a legjobb gyakorlatoknak valamennyi közvetlenül érintett szereplő közötti megosztása érdekében. A fejlesztés szóba jöhető elemei közé tartozik a vizsgálatok és az együttes fellépések eredményeinek közzététele, a piacfelügyeleti hatóságok alkalmazottjainak képzésére vonatkozó iránymutatások és útmutatók kidolgozása, esettanulmányok és statisztikák készítése, valamint a termékek piacfelügyeletével összefüggő, általános információk rendelkezésre bocsátása.

3. intézkedés: A GRAS-RAPEX és az ICSMS közötti szinergiák megteremtése

Különböző funkcióiknál fogva a GRAS-RAPEX és az ICSMS eszközöket nem lehet összevonni. A Bizottság azonban – a GRAS-RAPEX és az ICSMS eltérő célkitűzései ellenére – keresni fogja az egymást erősítő hatásokat e két rendszer között.

Emellett a nem biztonságos termékek által okozott balesetekkel és sérülésekkel kapcsolatos adatokkal is támogatni lehetne a piac felügyeletére irányuló erőfeszítéseket. Annak ellenére, hogy a 765/2008/EK rendelet (18. cikke) a balesetek figyelemmel kísérésére kötelezi a tagállamokat, a gyakorlatban kevés előrelépés történt, mivel nehézségekbe ütközik egy olyan jelentéstételi rendszer létrehozása, amely valamennyi hatóság és gazdasági szereplő segítségére lehetne.

4. intézkedés: A balesetekre/sérülésekre vonatkozó uniós adatbázis költség-haszon elemzése

A Bizottság megvizsgálja egy nyilvános, fogyasztói termékbiztonsági információs adatbázis kivitelezhetőségét, amelynek részét képezheti a panasztételt és sérülések bejelentését lehetővé tevő platform. Mindez az EUROSAFE, az OECD és más, e területen fellelhető eszközöknek⁸ köszönhetően elért eredmények figyelembe vételével történik majd.

⁶ A GRAS-RAPEX a korábbi IT-rendszer, a RAPEX-REIS helyébe lépett, és ezzel együtt a RAPEX alkalmazási köre kiterjedt a professzionális termékekre, valamint az egészségügyi és biztonsági kockázatoktól eltérő kockázatokra is.

⁷ Piacfelügyeleti információcsere-rendszer (Information and Communication System for Market Surveillance – ICSMS) (www.icsms.org).

⁸ Például olyan, ágazatspecifikus adatgyűjtési eszközök, mint a 93/704/EGK tanácsi határozattal létrehozott, közúti balesetekre vonatkozó közösségi adatbázis.

2.2. A kockázatértékelés közös megközelítése

A piacfelügyeleti hatóságok számára legnagyobb kihívást jelentő feladatok egyike a termékek jelentette veszély felismerése és megfelelő értékelése. A hatékony és eredményes kockázatértékelés elősegítése érdekében a Bizottság kidolgozott egy, a RAPEX-iránymutatásokban rögzített kockázatértékelési módszert (HL L 22., 2010.1.26.). E módszer azonban további fejlesztésre szorul azért, hogy minden kockázatot lefedjen.

5. intézkedés: Általános uniós termékbiztonsági kockázatértékelési módszer

A Bizottság teljessé és naprakésszé fogja tenni a RAPEX-iránymutatásokban szereplő általános kockázatértékelési módszert annak érdekében, hogy más típusú kockázatokra is kiterjedjen.

2.3. Piacfelügyeleti teljesítménymutatók

A „Future of Market Surveillance” (A piacfelügyelet jövője) című tanulmány⁹ alapján nagyon kevés a tagállamok piacfelügyeleti tevékenységeire vonatkozóan elérhető információ, és nem lehet összehasonlító teljesítményértékelést végezni. Megemlíti továbbá azt is, hogy a tagállamok felesleges tehernek tartják ezen információk rendelkezésre bocsátását, amit minden bizonnyal a kért információk nehézkesen hozzáférhető formában történő rögzítésével lehet magyarázni.

Annak érdekében, hogy a tagállami piacfelügyelet teljesítményét mutatókkal lehessen értékelni és összehasonlítani, az Európai Bizottság 2008-ban létrehozta azt az eszközt, amely a termékbiztonságról szóló jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok főbb tevékenységeinek mérésére alkalmas adatok gyűjtését végzi. A végrehajtási mutatók minőségének javítására és alkalmazási körének bővítésére irányuló folyamatos erőfeszítések ellenére az összegyűjtött információk pontossága, felhasználhatósága, valamint az uniós piacfelügyelet szoros és gyengébb összefüggéseinek felismerését lehetővé tévő összehasonlíthatósága továbbra sem megfelelő. Jelentéstétel hiányában ráadásul nem ismertek a határellenőrzések eredményei sem. Az igazgatási együttműködési csoportok feladata lesz összehasonlító teljesítményértékelést végezni saját illetékességi területükön.

6. intézkedés: A fő piacfelügyeleti teljesítménymutatók kidolgozása

A Bizottság gondoskodni fog az adatgyűjtő rendszer fejlesztéséről, továbbá a piacfelügyeleti hatóságokkal közösen meghatározza azokat a legfontosabb végrehajtási mutatókat, amelyek tekintetében az adatokat középtávon gyűjteni kell. A Bizottság 2013-tól kezdődően gyűjti össze a tagállamoktól a határellenőrzések eredményeit, amelyeket 2015-ben éves jelentés keretében ismertet.

2.4. A csúcstechnológiájú és innovatív termékek ellenőrzésének elősegítése

Általánosan ismert, hogy különösen nehéz biztonsági ellenőrzéseket végezni olyan termékek esetében, melyek veszélyes anyagokat (pl. kadmium vagy ólom) tartalmaznak, illetve melyek csúcstechnológiával készültek (pl. elektronikus mérőműszerek). E termék kategóriák esetében

⁹ The future of market surveillance in the area of non-food consumer product safety under the General Product Safety Directive (Az élelmiszerektől eltérő termékek fogyasztói termékbiztonságára vonatkozó, az általános termékbiztonságról szóló irányelv szerinti piacfelügyelet jövője), Final Report (Zárójelentés), 2011. március, BSI Development Solutions, 2011. május, 13. o.

a megfelelés ellenőrzéséhez meg kell semmisíteni a mintát, gyakran igen magas költségek merülnek fel, és nehézségekbe ütközik az utólagos meg nem felelés bizonyítása. A szóban forgó, nagyszámú termékek uniós szabályozás hatálya alatt állnak. Jelenleg – tekintettel a fent bemutatott nehézségekre – nem egyértelmű, hogy e termékek esetében kizárólag iratellenőrzést és fizikai vizsgálatokat kell-e tartani, vagy kötelező elvégezni a termék tulajdonságainak a 765/2008/EK rendelet¹⁰ szerinti laboratóriumi ellenőrzését is.

7. intézkedés: A csúcstechnológiájú és innovatív termékek biztonsági és megfelelési ellenőrzéseinek kivitelezhetőségére vonatkozó értékelés

A Bizottság megvizsgálja, hogy milyen módon lehetne előmozdítani a csúcstechnológiájú és innovatív termékek nemzeti hatóságok által történő biztonsági/megfelelési ellenőrzését. Ennek célja egyrészt megkönnyíteni a tagállami ellenőrzés folyamatát, másrészt elkerülni, hogy e termékek a műszaki nehézségek miatt ellenőrizetlenül kerüljenek forgalomba. A kivitelezhetőség értékelése során figyelembe veszik majd a kis- és középvállalkozások (kkv-k) jellegzetességeit.

3. SZOROSABB EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ UNIÓN BELÜL

Az egységes piac gyors integrációja, a termékek széles skáláját egyszerre több tagállamban kínáló transznacionális vállalkozások növekvő száma, a határokon átnyúló e-kereskedelem megjelenése Európában és az EU-n kívül gyártott termékek növekvő behozatala megköveteli a piacfelügyelethez kapcsolódó, határokon átvívelő együttműködés elmélyítését. Ezért fontos, hogy a piacfelügyeleti tevékenységek szervezése során kellő figyelmet kapjanak a termékek európai piacán végbemenő változások, hogy biztosított legyen az ellenőrzések eredményeinek megosztása és el lehessen kerülni a vizsgálatok megismétlését.

3.1. A határon átnyúló felügyeleti tevékenységek összehangolása

A piacfelügyeletről szóló rendeletre vonatkozó jogszabályjavaslat célja, hogy a korábbinál szigorúbb RAPEX-eljárás kidolgozása és bizonyos, a CE jelöléssel gyakran ellátott termékek „biztonsági eljárásainak” integrációja révén megerősítse és leegyszerűsítse a nem biztonságos és az előírásoknak nem megfelelő termékekre vonatkozó információk cseréjét. Ezzel együtt a hatékony információcsere elengedhetetlen feltételei továbbá a rendszeres és koordináltabb, határon átnyúló piacfelügyeleti tevékenységek, az összehangolt tervezés és a kölcsönös segítségnyújtás.

A piacfelügyeletről szóló rendeletjavaslat ezért az uniós piacfelügyeleti fórum és a fórumot segítő igazgatási titkárság felállítására tesz javaslatot, annak érdekében, hogy így valamennyi tagállam részvételével elősegítse az e tervben, illetve a vonatkozó uniós jogszabályokban szereplő tevékenységek egységes megvalósítását. Az igazgatási együttműködési csoportok szintén közreműködnek majd az említett piacfelügyeleti fórum munkájában.

8. intézkedés: Az igazgatási titkárság felállításának előkészítése

Feladatai ellátásához a majdani uniós piacfelügyeleti fórumnak szervezési támogatásra lesz szüksége, ezért a Bizottság létre fogja hozni a fórumot segítő igazgatási titkárságot.

¹⁰ Lásd: a 19. cikk (1) bekezdése.

3.2. Közös végrehajtási intézkedések

A közös piac megteremtése biztosítja a termékek szabad áramlását az Unióban. Ugyanakkor számos nemzeti piacfelügyeleti hatóság a mai napig csak az adott állam határain belüli kérdésekkel foglalkozik, és munkájuk eredménye nem hozzáférhető a többi hatóság számára. A gyakorlati végrehajtás még teljesebb összehangolása rendkívül fontos állomás a gazdasági szereplők EU-n belüli egyenlő versenyfeltételei és a fogyasztóvédelem Unió-szerte egységes szintje felé vezető úton.

9. intézkedés: Közös végrehajtási intézkedések

A Bizottság pénzügyi támogatást biztosít a közös végrehajtási tevékenységekhez, lehetővé téve a piacfelügyeleti és vámhatóságok számára a rendelkezésre álló erőforrások és szakértelem egyesítését, valamint a kkv-k érdekeit szem előtt tartó módszerek alkalmazását. E kezdeményezés főbb célkitűzése az európai piacfelügyeleti rendszer hatékonyságának és eredményességének növelése, továbbá az egyes termékkategóriákkal és más prioritásokkal összefüggő végrehajtási gyakorlat koordinációjának javítása.

3.3. Tisztviselők cseréje

A piacfelügyeleti hatóságok termékbiztonságra, valamint a piacfelügyeleti mechanizmusokra vonatkozó tapasztalatok és szakértelem megosztására és megszerzésére történő ösztönzése érdekében a Bizottság pénzügyi támogatással segíti a tisztviselők tagállamok közötti cseréjét.

10. intézkedés: Tisztviselők cseréje

A Bizottság pénzügyi támogatást fog biztosítani a nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkek és a szolgáltatásbiztonság területén dolgozó tisztviselők csereprogramjaihoz.

3.4. Szorosabb európai piacfelügyeleti együttműködés

Az európai piacfelügyeleti együttműködés az uniós harmonizációs jogszabályok hatálya alá tartozó termékek esetében rendszerint a piacfelügyeleti hatóságok informális csoportjai közötti kooperációra korlátozódik. A tagok informális és ágazatonkénti felosztású igazgatási együttműködési csoportokba szerveződve vitatják meg a saját területükön jelentkező piacfelügyeleti problémákat. E csoportok elnöke gyakran valamely nemzeti piacfelügyeleti hatóság képviselője. Mivel az ülések megszervezése jelentős adminisztratív kihívást jelent az elnök számára, ráadásul a pénzügyi megszorítások közepette több piacfelügyeleti hatóság nem tud megjelenni a találkozókra, a Bizottság javasolja e csoportok fokozottabb támogatását.

11. intézkedés: Az igazgatási együttműködési csoportok fokozottabb támogatása

A Bizottság pénzügyi támogatással segíti e csoportok többségének adminisztratív működését annak érdekében, hogy csökkenjenek az ülések megszervezésével járó igazgatási terhek. A Bizottság az igazgatási együttműködési csoportokkal közösen megvitatja a kiválasztott csoportok ülésein részt venni kívánó piacfelügyeleti hatóságok részéről felmerülő utazási költségek visszatérítésének, illetőleg finanszírozásának költséghatékonysági szempontból legmegfelelőbb módját.

3.5. Az online értékesített termékek

A gyorsan teret hódító elektronikus kereskedelem új kihívásokat gördít a piacfelügyeleti hatóságok elé. Az általános termékbiztonságról szóló irányelv felülvizsgálatára vonatkozó nyilvános konzultáció azt mutatta, hogy az online forgalmazott termékek piacfelügyelete meglehetősen esetleges, széttagolt és koordinálatlan¹¹.

Az elektronikusan értékesített, nem biztonságos termékek jelentette kockázatok tekintetében tehát a fogyasztók és más felhasználók érdekeinek védelme és a nekik nyújtott jogi támogatás alacsonyabb szintű, mint a hagyományos csatornákon keresztül bonyolított kereskedelem esetében. A fogyasztók gyakran vásárolnak az interneten és szembesülnek különböző problémákkal, ha az érintett termék nem biztonságos vagy nem felel meg az előírásoknak. Az uniós piacról biztonsági okok miatt kivont vagy visszahívott termékek az interneten továbbra is elérhetők lehetnek a végső felhasználók számára.

12. intézkedés: Online értékesített termékek

A Bizottság szándékában áll, hogy:

- megvizsgálja a fogyasztási cikkeket interneten értékesítő e-üzletek működését, beleértve a nagyobb, elektronikus kereskedelmi vállalkozások telephelyét, az e-kereskedelem ellátóhelyeit és az ellátási útvonalakat – különösen abban az esetben, ha a végső fogyasztóhoz az adott terméket közvetlenül egy harmadik országból jut el –, emellett pedig tanulmányozza a kkv-k elektronikus kereskedelmi ellátási láncban betöltött szerepét és fontosságát;*
- a tagállamokkal együttműködve kidolgoz egy közös megközelítést arra vonatkozóan, miként lehetne az online értékesített termékek Unión belüli felügyeletét biztosítani, továbbá útmutatót készít a szóban forgó termékekre vonatkozó szabályok végrehajtásához, különösen az olyan, határokon átnyúló helyzetek tekintetében, amelyek megkövetelik a tagállamok és a harmadik országok hatóságai közötti együttműködést;*
- információt gyűjt a tagállamok végrehajtási hatóságaitól, illetve ügynökségeitől az ilyen végrehajtási tevékenységekre vonatkozóan;*
- bővíti a fogyasztók ismereteit, valamint rövid, egyszerű és érthető, közérdekű információs nyilatkozatok formájában meghatározza az illetékes felek (hatóságok, gazdasági szereplők és fogyasztók) feladatait és felelősségi köreit.*

3.6. Folyamatos európai párbeszéd az érdekelt felekkel

A piacfelügyelet érinti az ellátási lánc valamennyi részvevőjét, és fontos, hogy a fogyasztói szervezetek és vállalkozások, különösen pedig a kkv-k megosszák egymással problémáikat és aggályaikat. A kkv-k döntő szerepet játszanak Európa gazdaságának formálásában, a piacfelügyelettel járó adminisztratív terheket azonban viszonylag nehezebben viselik, mint a náluk nagyobb vállalkozások.

¹¹ A (2010 nyarán tartott) nyilvános konzultáció alapján a nemzeti hatóságok mindössze fele követte külön nyomon az online értékesített termékeket egy meghatározott időpontban a konzultációt megelőző három év során. Az elektronikus úton eladott termékeket valamilyen formában nyomon követő piacfelügyeleti hatóságok többsége nehezen tudott információt szolgáltatni az ellenőrzött honlapok, a célzott termékek, illetve a további vizsgálatok érdekében mintavételezett termékek számára vonatkozóan.

A jelenleg hatályos uniós jogszabályok értelmében a vállalkozásoknak abban az esetben kell intézkedéseket hozni, amennyiben tudják, illetve tudni vélik, hogy termékeik kockázati forrást jelentenek. Kötelesek értesíteni a nemzeti hatóságokat, akik a RAPEX-rendszeren keresztül biztosítják, hogy minden tagállam tudomást szerez az esetről, és megfelelő intézkedéseket tud hozni saját területén. A fogyasztók, a kkv-k és más vállalkozások érdekeit képviselő európai szervezetek azonban még nem képezik a piacfelügyelet javítását célzó uniós erőfeszítések szerves részét, amin pedig változtatni kell.

A piacfelügyeletről szóló rendeletjavaslat aktív szerepet szán az európai vállalkozásoknak és fogyasztói szervezeteknek az európai piacfelügyeleti fórumon belül. A fórum létrejöttéig is előnyös lehet a piacfelügyelet szempontjából, ha e vállalkozások és szervezetek jobban bekapcsolódnak az egyes problémák, az alaposabb figyelmet igénylő termékkategóriák és a hatékony megoldások felismerésének folyamatába.

13. intézkedés: A fogyasztók, a kkv-k és más vállalkozások érdekeit képviselő európai szervezetek aktív részvétele

A fogyasztókat, a kkv-kat és más vállalkozásokat képviselő szervezetekkel folytatott párbeszéd és együttműködés alapvető fontosságú. Ismerik a termékeket, és tisztában vannak azzal, hogy milyen veszélyt jelenthetnek e termékek a felhasználókra nézve. A Bizottság tökéletesíteni fogja a piacfelügyeletre és e többéves terv végrehajtására vonatkozó visszajelzéseket, hozzájárulásokat és javaslatokat szolgáltató kommunikációs csatornákat. Ennek segítségével be lehet azonosítani a piacfelügyelet új szükségleteit, és kezelni lehet a fogyasztók, a kkv-k és más vállalkozások részéről felmerülő konkrét aggályokat. A piacfelügyeleti hatóságokat, sőt adott esetben a harmadik országokban működő hatóságok képviselőit is be lehet vonni e párbeszédbe.

4. AZ ELLÁTÁSI LÁNC FELÜGYELETÉNEK JAVÍTÁSA

A piacfelügyelet az illetékes nemzeti piacfelügyeleti hatóság hatáskörébe tartozik, azonban az ellátási lánc valamennyi résztvevőjének, így a vállalkozásoknak és a fogyasztóknak is megvan a maguk szerepe. Egyértelmű továbbá, hogy az uniós piacon folyamatos megerősítést kell nyernie a határokon átnyúló együttműködésnek és az érdekelt felekkel történő egyeztetésnek.

4.1. Hangsúly az ellátási láncban

Az egységes piac fejlődése, a terméktípusok egyre növekvő száma, a termékek fokozódó műszaki összetettsége és ezzel együtt az egyes termékcsoportok közötti határ bizonytalanná válása nyomán a termékek egységes európai piacának felügyelete egy olyan rendszer alapján kell, hogy működjön, amely az eddiginél célzottabban közelíti meg az ellátási lánc különböző vállalkozásait. Az ellátási lánc szereplői ráadásul maguk is változnak, fejlődnek, és gyakran nem egyértelműen meghatározottak a megfelelőségi ellenőrzésekkel és a termékbiztonsággal kapcsolatos feladataik.

14. intézkedés: A termékek nyomon követhetőségének javítása

A Bizottság felgyorsítja a termékek ellátási láncban való nyomon követhetőségének javítására irányuló munkáját. Értékelni fogja a termékek nyomon követhetőségével foglalkozó szakértői csoport javaslatait annak érdekében, hogy javítani lehessen az információk minőségét, hozzáférhetőségét és nyomon követhetőségét az ellátási láncban. A Bizottság – a

tagállamokkal folytatott konzultációt követően – rendelkezésre bocsát továbbá egy, a kkv-k különleges igényeit és érdekeit figyelembe vevő, naprakész útmutatót.

15. intézkedés: A piacfelügyeleti hatóságok által működtetett megfelelési rendszer

A Bizottság megvizsgálja a piacfelügyeleti hatóságok által működtetett megfelelési rendszerek kifejlesztésének, valamint e rendszerek olyan meglévő, a kereskedelmet elősegítő rendszerekbe történő integrálásának lehetőségét, mint amilyen az „engedélyezett gazdálkodó”.

4.2. Más termékkategóriák felé tekintve

Az EU-ban a termékeket hagyományosan „fogyasztási cikk”, illetve „professzionális termék”, valamint „harmonizált” és „nem harmonizált” termék kategóriákba sorolják. Bár a fogyasztási cikkek és a professzionális termékek széles skálájának biztonsági kérdéseiről európai jogszabályok rendelkeznek, a harmonizációs intézkedések hatálya alá nem tartozó fogyasztási cikkek biztonsági követelményeit tovább fogja szigorítani a fogyasztási cikkek biztonságosságáról szóló rendeletjavaslat. Azonban számos „professzionális, nem harmonizált termékre” nem terjed ki a biztonsági és más alapvető követelményekkel kapcsolatos európai szabályok alkalmazási köre. Az e termékekre vonatkozó szabályok hiánya megnehezíti az európai piacfelügyeleti tevékenységeket.

16. intézkedés: Professzionális, nem harmonizált termékek – a biztonsági kérdések vizsgálata

A Bizottság részletes vizsgálatba kezd a professzionális, nem harmonizált – azaz a biztonsági vagy más alapvető követelményekkel kapcsolatos európai szabályok hatálya alá nem tartozó – termékek biztonsági kérdéseit, valamint a piacfelügyeleti hatóságok ennek nyomán felmerülő nehézségeit illetően.

5. AZ UNIÓBA BEHOZOTT TERMÉKEK GYAKORIBB ÉS HATÉKONYABB ELLENŐRZÉSE

Az uniós piacra belépő termékek ellenőrzését megfelelő módon kell végezni, és adott esetben működésképtelenné kell tenni őket, vagy meg kell semmisíteni a veszélyes árukat. A határellenőrzéseket az Unión belüli ellenőrzések szerint kell megszervezni és lebonyolítani, mivel az első belépési pontnál vagy a termék szabad forgalomba bocsátása előtt tartott vizsgálatokkal meg lehet akadályozni, hogy elterjedjenek a veszélyes termékek az uniós piacon. Magas szintű védelmet és biztonságot kell biztosítani minden egyes ellenőrzés alkalmával.

A harmadik országokban gyártott termékek ellenőrzése sajátos végrehajtási problémákat vet fel a behozott áruk hatalmas mennyisége és sokfélesége miatt, ez pedig a tagállamok vám- és illetékes piacfelügyeleti hatóságai közötti megfelelő együttműködés szükségét vonja maga után. A vámhatóságoknak lehetőségében áll ugyan a kockázatot jelentő szállítmányokra összpontosítani a figyelmet, iratellenőrzést és fizikai vizsgálatokat végezni a termék szabad forgalomba bocsátása előtt azért, hogy kiszűrjék az esetlegesen nem biztonságos vagy az előírásoknak nem megfelelő termékeket, de a termékek biztonságára és megfelelőségére vonatkozó végső döntést a piacfelügyeleti hatóságoknak kell meghozniuk.

5.1. A termékbiztonságra és –megfelelésre irányuló behozatali ellenőrzésekre vonatkozó iránymutatások végrehajtása, valamint fokozottabb összhang és együttműködés megteremtése

Az EU-piacra belépő termékek ellenőrzése elképzelhetetlen a vámhatóságok közreműködése nélkül, hiszen kizárólag ők rendelkeznek teljes áttekintéssel az Unió külső határain keresztül lebonyolódó kereskedelemről. Az ellenőrzéshez szükséges információk hatóságokkal történő megosztása és a 765/2008/EK rendelet végrehajtásának előmozdítása érdekében a Bizottság – a tagállamokkal közösen – 2011 júniusában kiadta a termékbiztonságra irányuló importellenőrzésekre vonatkozó iránymutatásokat. Az iránymutatások a vámhatóságokat a termékbiztonságra és -megfelelésre irányuló ellenőrzések elvégzésében segítő eszköz szerepét hivatottak betölteni, feladatuk továbbá a vám- és piacfelügyeleti hatóságok közötti együttműködés javítása. A megfogalmazott intézkedések között szerepel az ellenőrzések eredményeit szemléltető adatok gyűjtése és közös végrehajtási intézkedések hozatala.

17. intézkedés: Az iránymutatások tagállami végrehajtásának támogatása

A Bizottság és tagállamok szakértőiből álló csoport 2015 folyamán látogatást tesz valamennyi tagállamban. E látogatások célja az iránymutatások vám- és piacfelügyeleti hatóságok által történő végrehajtásának elősegítése. Rálátást engednek továbbá a vámhatóságoknak a nemzeti és uniós szintű piacfelügyeleti célkitűzésekre és szervezésre, különös figyelmet fordítva a kkv-k kérdésének kezelésére.

18. intézkedés: A határbiztonság és a megfelelőségi ellenőrzések hatékonyságának növelése

A „Vám 2013 szakértői munkacsoport” keretében további támogatást nyer a koordináció, a közös tevékenységek, a megfelelő együttműködés és az információcsere a határbiztonsági és megfelelőségi ellenőrzések hatékonyságának javítása érdekében. Ennek garantálnia kell, hogy kevesebb forrással jobb eredményeket lehessen elérni. Az intézkedés hozzájárul továbbá az uniós rendelkezések következetes és hatékony végrehajtásának és érvényesítésének biztosításához is.

19. intézkedés: Az Unió területére belépő termékek biztonsági és megfelelőségi ellenőrzéseiben megmutatkozó különbségek feltérképezése

Az uniós belépési pontoknál történő termékbiztonsági és megfelelőségi ellenőrzések szervezési és műszaki támogatottsága eltérő képet mutathat, amelyet többek között a forgalom nagyságrendbeli és típusbeli különbözőségeire lehet visszavezetni. A Bizottság megvizsgálja és feltérképezi a helyzetet.

5.2. A termékbiztonságra és -megfelelésre irányuló vámellenőrzések közös kockázati megközelítése

A megfelelő kockázatkezelés a behozatali ellenőrzések hatékonyságának előfeltétele. Erre hívta fel a figyelmet a vámügyi kockázatkezelésről és az ellátási lánc biztonságáról szóló bizottsági közlemény¹², amely érinti a termékbiztonsággal és a megfelelőségi követelményekkel összefüggő ellenőrzési kérdéseket is.

A vám- és piacfelügyeleti hatóságok szorosabban együtt fognak működni a közös kockázati kritériumok és az egyedi kockázati profilok kidolgozása céljából, továbbá az ő feladatuk lesz

¹² COM(2012) 793 final.

beazonosítani, honnan és hogyan lehet beszerezni azokat az információkat, amelyek alapján a vámhatóságok célzottabb lépéseket tehetnek a biztonsági kockázatot jelentő szállítmányok ellen.

20. intézkedés: A termékbiztonságra és -megfelelésre irányuló vámellenőrzések közös kockázati megközelítésének kidolgozása

A Bizottság – a tagállamokkal közösen – egységes megközelítést fog kidolgozni a behozatal helyén történő kockázatkezelésre vonatkozóan.

6. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

Az elkövetkezendő három év prioritásainak meghatározása mellett a Bizottság már a 2015 utáni lépéseket mérlegeli. Az előttünk álló 10 év céljait meghatározó Európa 2020 stratégia célkitűzéseire igazodva az egységes piacnak és a piacfelügyeletnek új irányt kell szabni, és új lendületet kell adni nekik. A piacfelügyelet hozzájárul az egészség és a biztonság védelmére, valamint a tisztességtelen verseny felszámolására irányuló célkitűzések teljesítéséhez.

2015 végéig a Bizottság megvizsgálja, hogy szükség van-e egy újabb többéves piacfelügyeleti terv kidolgozására, amely terv ötletet meríthet és gazdagodhat a fogyasztói és vámügyi kérdésekkel kapcsolatos uniós programok végrehajtása során nyert tapasztalatokból. A Bizottság kikéri valamennyi érintett fél véleményét a következő lépések tekintetében.

E többéves cselekvési terv végrehajtása azonban nem elegendő ahhoz, hogy a polgárok és az üzleti élet képviselői teljes mértékben ki tudják használni az ipari és fogyasztási cikkekre vonatkozó uniós szabályokban rejlő előnyöket. Az itt megfogalmazott intézkedések csak az elsők az uniós piacfelügyelet megerősítésére irányuló erőfeszítések sorában, de ez a terv a hatékony uniós piacfelügyelet felé vezető út fontos állomása.

Következésképpen a Bizottság:

- felkéri az Európai Parlamentet, a Tanácsot, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy támogassák e tervet;
- együtt fog dolgozni a tagállamokkal és az érdekelt felekkel a terv minél gyorsabb végrehajtásának elősegítése érdekében;
- felkéri valamennyi érintett nemzeti hatóságot, többek között a vámhatóságokat és az érdekelt feleket is, hogy biztosítsák a terv megfelelő időben történő végrehajtását.